

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

DOKUMENTY STRATEGICZNE DOT. ROZWOJU WSI I ROLNICTWA W PERSPEKTYWIE 2030r.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na
lata 2012-2020(2030)

**Pakt dla obszarów wiejskich na lata
2017(2020)2030**

Sala Kolumnowa, 02.12.2017
2017 r.

Ryszard Zarudzki

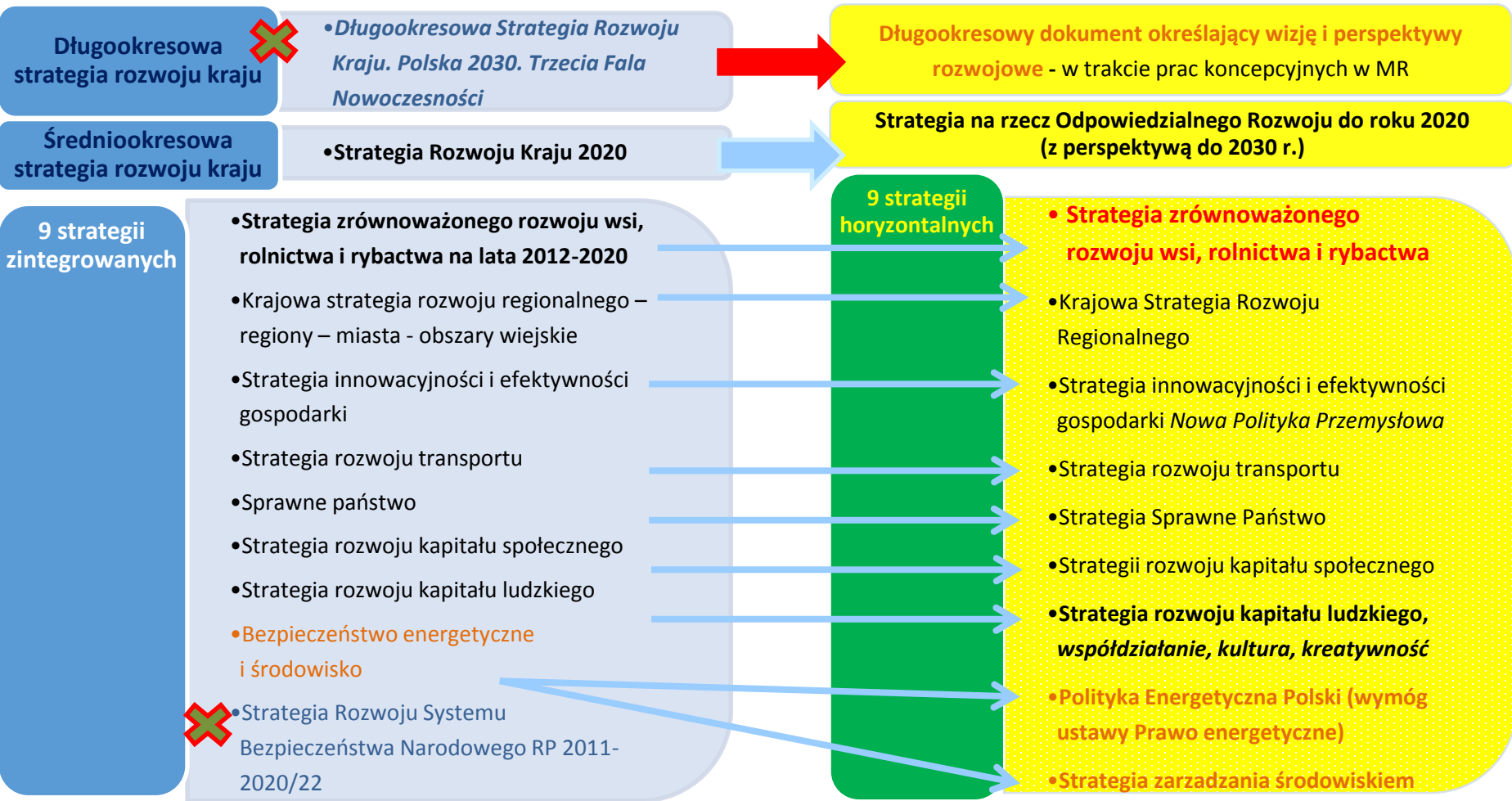
Wiceminister Rolnictwa

Zasady prowadzenia polityki rozwoju

- Nowy model opracowania i wdrażania dokumentów strategicznych na poszczególnych szczeblach administracji państwowej i samorządowej.

NOWY UKŁAD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Strategia rozwoju kraju

- Przyjęta Uchwałą NR Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017r.

**Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020
(z perspektywą do 2030 r.)**

Strategia zintegrowana/ horyzontalna dotycząca rozwoju wsi i rolnictwa

- aktualizowana w okresie 2017/2018 r.

**Strategia zrównoważonego
rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa
na lata 2012-2020 (2030)**

Dokument implementacyjny strategii dotyczącej rozwoju wsi i rolnictwa

- nowy dokument

**Pakt dla obszarów wiejskich
na lata 2017-2020(2030)**

ROZWÓJ WSZYSTKICH OBSZARÓW WIEJSKICH

→włączenie w realizację PAKTU całego Rządu

- Rozwój kraju nie może być skoncentrowany w kilku metropoliach.
Musi dotyczyć obszaru całego kraju.

(*Exposé premier Beaty Szydło*, Sejm, 18 listopada 2015 r.)

- Zrównoważony rozwój społeczny i regionalny to położenie nacisku na **włączenie w procesy rozwojowe nie tylko aglomeracji ale także mniejszych miast i obszarów wiejskich**

(*Plan na rzecz odpowiedzialnego rozwoju* przyjęty Uchwałą NR 14/2016 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2016r.)

- Jednocześnie dla oparcia konkurencyjności kraju o stabilne i trwałe podstawy **konieczne jest zwrócenie większej niż dotychczas uwagi na zagadnienia włączania w procesy rozwojowe wszystkich grup społecznych i wszystkich terytoriów(...)**

(*Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* do roku 2020 z perspektywą do 2030 r., 14 luty 2017r.)

POZIOM ADMINISTRACJI SAMORZADOWEJ

→Włączenie w realizację PAKTU samorządów

Potrzeba włączenia wszystkich obszarów wiejskich i rolnictwa w strategię i programy rozwoju

- **Każde województwo ma własną strategię rozwoju, tylko nieliczne z nich podejmują tematykę dot. rozwoju obszarów wiejskich lub rolnictwa.**

(Dlatego: **Inicjatywa MRiRW** w zakresie powołania 16 Zespołów wojewódzkich przygotowujących regionalne programy rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa do 2030; spotkanie inauguracyjne prace odbyło się w dniu 27 kwietnia 2017 r.)

- **Regionalne Programy Operacyjne Rozwoju Województw (obecne RPO na lata 2014-2020 oraz przyszłe RPO na lata 2021-2027) powinny prezentować sposób ujęcia wymiaru wiejskiego.**

(na wniosek **MRiRW** zmiany w zapisach **Umowy Partnerstwa** – dodanie nowego podrozdziału – *Sposób ujęcia wymiaru wiejskiego*; ustalenia Komitetu Stałego Rady Ministrów z dnia 25 maja 2016r.)

- **Strategie rozwoju Powiatów i Gmin oraz Programy rewitalizacji powinny uwzględniać potrzeby i szanse rozwojowe obszarów wiejskich i rolnictwa.**

Tekst podstawowy Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 (2030) i jej załączniki

- **Podsumowanie diagnozy** dla kraju ogółem i dla poszczególnych województw
- **Omówienie głównych trendów rozwojowych i wyzwań** w nawiązaniu do scenariuszy rozwojowych, wyzwań i pułapek rozwoju opisanych w SOR

W załączniku: Diagnoza dla kraju ogółem i 16 opisów regionalnych i prognoza trendów i przedstawienie głównych wyzwań rozwojowych w ujęciu regionalnym; opisanie i prezentacja graficzna zróżnicowania funkcjonalnego i przestrzennego obszarów wiejskich)

- **Układ logiki interwencji strategicznej w układzie filarów rozwoju i kierunków interwencji (priorytetów);** przywołanie kierunków interwencji i działań wskazanych w SOR; pokazanie relacji filarów rozwoju strategii do celów SOR, celów Agendy ONZ 2030 i Strategii Europa 2020;
- **System realizacji,** w tym wskazanie relacji między filarami i kierunkami interwencji SZRWRiR i pozostałymi strategiami, wskaźniki realizacji, opis procesu monitorowania i oceny
- **Ramy finansowe** (w tym źródła finansowania z wyodrębnieniem środków europejskich do i po 2020r. w nawiązaniu do zapisów SOR);

Dokument wdrożeniowy – Pakt dla obszarów wiejskich

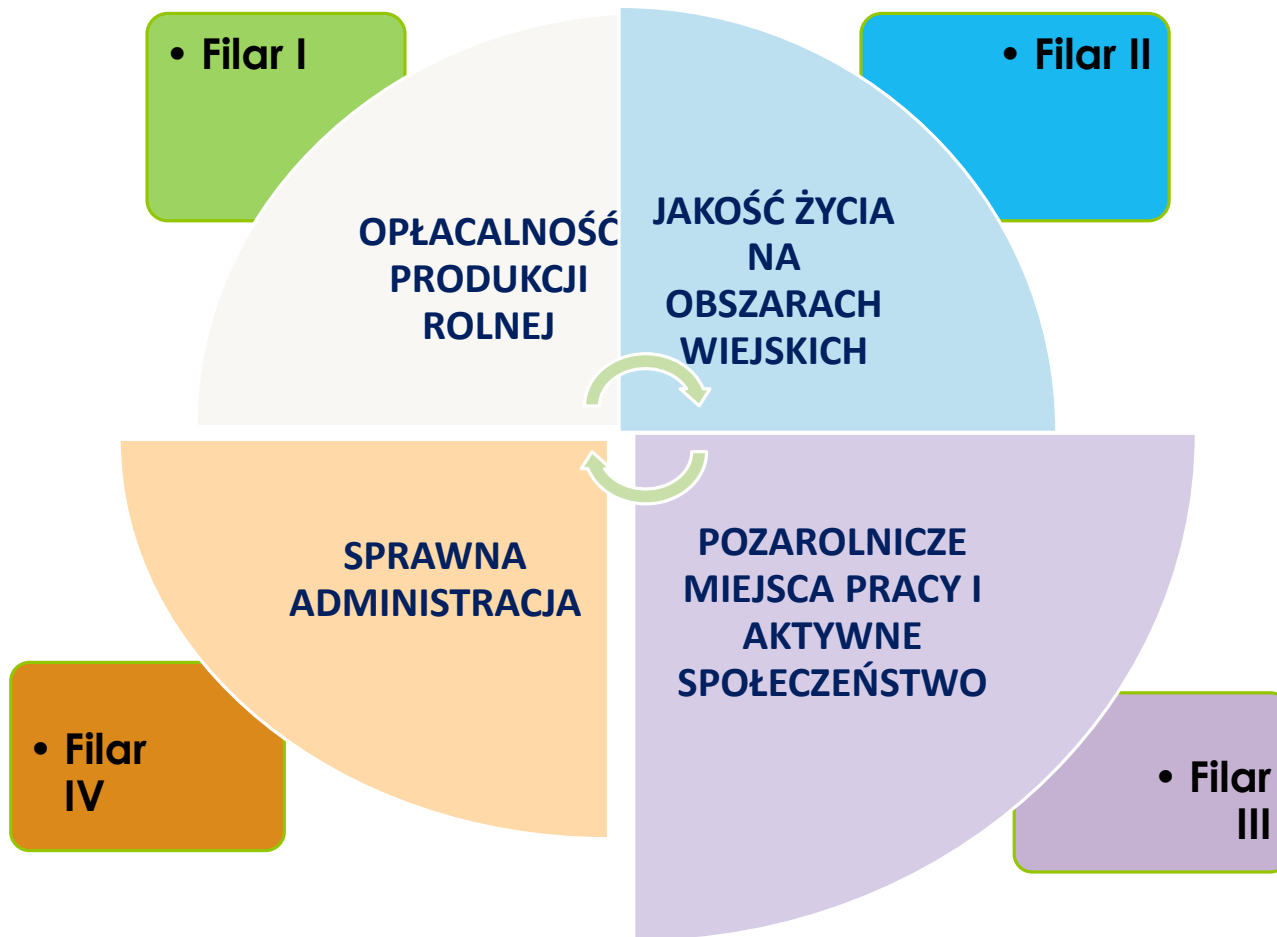
Krótkie wprowadzenie nt. zmian zachodzących w rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich

Projekty strategiczne w podziale na **nowe projekty i projekty SOR** w układzie filarów rozwoju (wraz z opisem sposobu realizacji inwestycji)

Wspólna deklaracja członków Rady Ministrów dot. realizacji działań dot. rozwoju wsi i rolnictwa; **wskazanie koordynatorów projektów strategicznych**

Wskazanie wartości i źródła środków w ramach poszczególnych projektów strategicznych

FILARY STRATEGII (SZRWRIr) I PAKTU

PAKT DLA OBSZARÓW WIEJSKICH

→filary I **Opłacalność produkcji rolnej**

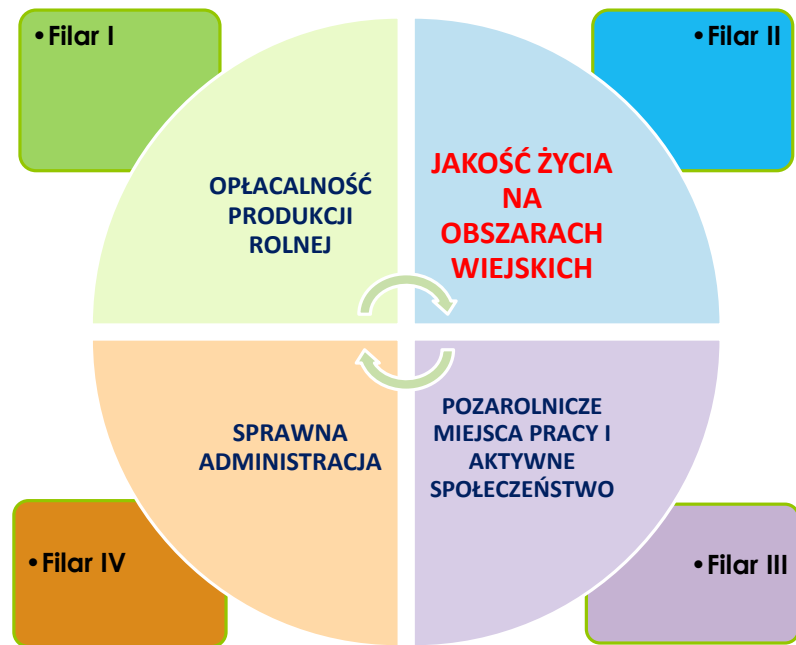
Obejmuje projekty kluczowe dla zagwarantowania opłacalności produkcji rolnej tak w wymiarze pomocy krajowej jak i unijnej. W szczególności:

- rozwój rynków wybranych produktów rolnych,
- dostęp do krajowych i zagranicznych (w tym UE) źródeł finansowania rozwoju rolnictwa,
- przekształcanie, powiększanie, unowocześnianie i wzrost innowacyjności gospodarstw,
- rozwój rynku hurtowego produktów rolnych, grup producenckich i spółdzielni,
- rolniczy handel detaliczny,
- wspieranie eksportu produktów rolnych,
- zwalczanie nieuczciwej konkurencji na krajowym i międzynarodowym rynku żywności,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego i przedsiębiorczości związanej z rolnictwem,
- wspieranie produkcji żywności ekologicznej,
- zarządzanie ryzykiem na poziomie gospodarstwa.

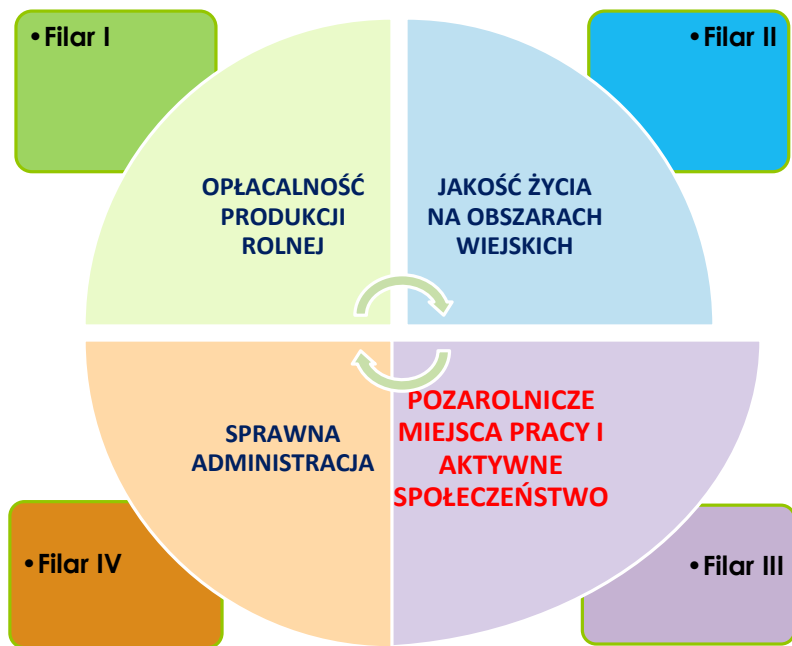
PAKT DLA OBSZARÓW WIEJSKICH

→ filar II **Jakość życia na obszarach wiejskich**

Obejmuje szerokie spektrum działań dotyczących godnych warunków życia na wsi, w tym m.in.:

- zagwarantowanie właściwej infrastruktury i dostępności **wysokiej jakości usług publicznych** (edukacja, kultura, opieka zdrowotna i rehabilitacyjna, pomoc społeczna, transport, wodociągowanie i sanitacji wsi, energetyka, Internet),
- zarządzanie zasobami środowiska naturalnego,
- politykę prorodzinną i senioralną,
- programy rewitalizacji wsi i małych miast,
- rozwój bazy turystycznej i agroturystyki,
- promocję obszarów wiejskich w wymiarze inwestycyjnym i dziedzictwa kulturowego.

Obejmuje projekty służące rozwojowi przedsiębiorczości, tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy i budowie aktywnego społeczeństwa, m.in.:

- **projekty służące powstawaniu i zagospodarowywaniu nowych, pozarolniczych miejsc pracy (popytowa i podażowa strona pozarolniczego rynku pracy)**
- Projekty na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- **rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej,**
- **programy finansowania rozwoju lokalnego włączającego społeczność,**
- **pobudzanie aktywności społeczeństw lokalnych i wspólnego działania w formule non-profit.**

PAKT DLA OBSZARÓW WIEJSKICH

→ filar IV **Sprawna administracja (rolna)**

Obejmuje niezbędne zmiany instytucjonalne oraz organizacyjne w systemie zarządzania rozwojem obszarów wiejskich i rolnictwa, m.in.:

- **konsolidację administracji rolnej,**
- **konsolidację systemu urzędowej kontroli żywności,**
- **usprawnienie i unowocześnienie systemu nauki i doradztwa rolniczego,**
- rozwój systemu oświaty rolniczej,
- **organizację transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie,**
- nadzór właścicielski nad rolno-spożywczymi spółkami prawa handlowego,
- instytucjonalne i systemowe rozwiązania w zakresie zarządzania rozwojem obszarów wiejskich i rolnictwa,
- usprawnienie wymiaru instytucjonalnego i organizacyjnego **zarządzania kryzysowego** na obszarach wiejskich i w rolnictwie.

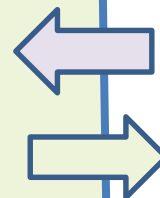
**międzyresortowy Zespół ds. aktualizacji
Strategii zrównoważonego rozwoju wsi,
rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020(2030)**

**16 wojewódzkich Zespołów
analizujących szanse i zagrożenia
oraz potencjalne kierunki rozwoju
obszarów wiejskich**

**zespół doradczo-konsultacyjny o
charakterze organizacji non-profit
ds. aktualizacji Strategii
zrównoważonego rozwoju wsi,
rolnictwa i rybactwa pełniącego
rolę rolno-wiejskiego Think tanka**

**międzyresortowe Zespoły
ds. aktualizacji pozostałych
Strategii horyzontalnych**

Zespoły wojewódzkie analizujące szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich

→ Informacje o powołaniu zespołu

Województwo	Data powołania
Dolnośląskie	12 czerwca 2017 r.
Kujawsko-Pomorskie	9 czerwca 2017 r.
Lubelskie	12 czerwca 2017 r.
Lubuskie	12 czerwca 2017 r.
Łódzkie	8 czerwca 2017 r.
Małopolskie	26 czerwca 2017 r.
Mazowieckie	19 czerwca 2017 r.
Opolskie	4 lipca 2017 r.
Podkarpackie	14 czerwca 2017 r.
Podlaskie	21 czerwca 2016 r.
Pomorskie	22 czerwca 2017 r
Śląskie	9 czerwca 2017 r.
Świętokrzyskie	13 czerwca 2017 r.
Warmińsko-Mazurskie	3 lipca 2017 r.
Wielkopolskie	9 czerwca 2017 r.
Zachodniopomorskie	6 lipca 2017 r.

WEWNĄTRZRESORTOWO

- **Utworzono międzyresortowy Zespół ds. aktualizacji Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybnictwa na lata 2012-2020(2030)**
- **opracowano sprawozdania z realizacji strategii za lata 2015-2016 z elementami oceny**
- **otrzymano zgodę na odstąpienie od opracowania Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko**
- **opracowano koncepcję i projekt Paktu dla obszarów wiejskich**
- **Instytuty, MRiRW i MG MiŻS opracowały aktualizację wybranych treści diagnozy strategii**
- **Zlecono i opracowano dwie ekspertyzy (w zakresie budżetów gmin i demografii)**

REGIONALNIE

- **Utworzono 16 wojewódzkich Zespołów analizujących szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich**
- **Opracowano konspekt części diagnostycznej regionalnych analiz szans i zagrożenia oraz potencjalnych kierunków rozwoju obszarów wiejskich**
- **Nawiązano współpracę z GUS w zakresie szkoleń regionalnych dla członków Zespołów wojewódzkich**

MIĘDZYRESORTOWO

- **przedstawiciele MRiRW uczestniczą w pracach międzyresortowych zespołów ds. aktualizacji 6 strategii:**
 - *ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Transportu 2020*
 - *ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego*
 - *ds. Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego*
 - *ds. Polityki Ekologicznej Państwa*
 - *ds. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego*
 - *Zespół ds. Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki (Nowa Polityka Przemysłowa)*

PAKT JAKO JEDEN Z PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH

→ Projekty SOR koordynowane przez MRiRW

Projekty MRiRW: dot. rozwoju obszarów wiejskich

Pakt dla obszarów wiejskich

Infrastruktura dla rozwoju obszarów wiejskich

- poprawa dostępności komunikacyjnej,
- wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej,
- wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu,
- baza usług społecznych i kulturalnych, w tym szkół i przedszkoli, obiektów zdrowia

Profesjonalne Instytucje Otoczenia Biznesu

Nowe szanse dla wsi

Projekty MRiRW: dot. sektora rolno-spożywczego

- Projekty rozwoju branż (*Innowacyjne przetwory owocowo-warzywne; Polska wieprzowina; Polska wołowina; Polska jagnięcina i baranina*)
- Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego na lata 2014-2020.
- Gospodarowanie gruntami rolnymi na rzecz zrównoważonego rozwoju.
- Spółdzielnie rolników
- Nowoczesne ubezpieczenia rolnicze
- Program wsparcia hodowli roślin w Polsce
- Intermodalny terminal towarowy**
- Odtworzenie i wsparcie rozwoju lokalnych rynków rolnych
- Efektywny system doradztwa rolniczego
- Platforma żywnościowa
- Linia pożyczkowa i Fundusz rozwoju rolnictwa
- Woda dla rolnictwa**

II. Projekty strategiczne w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)* z elementami działań MRiRW – MRiRW współpracuje przy realizacji projektu

- **System promocji gospodarki** - wiodącym jest MR; elementem jest *Strategia promocji polskiej żywności*
- **Energetyka rozproszona** - wiodącym jest ME; elementem jest *rozwój energetyki na obszarach wiejskich*
- **Pakiet działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją** - wiodącym jest MR; elementem jest *Rewitalizacja obszarów defaworyzowanych, w tym po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych*
- **Zdrowsze społeczeństwo** - wiodącym jest MZ; elementem jest *Program Aktywny i Zdrowy Senior Rolnik*
- **(NIE)samodzielni** – wiodącym jest MRPiPS; elementem jest *Otwarte gospodarstwa rolne*

ZARZADZANIE ROZWOJEM OBSZARÓW WIEJSKICH

→ Współodpowiedzialność – jedna z podstaw PAKTU

Wspólne zarządzanie rozwojem obszarów wiejskich w oparciu o:

Poziom krajowy

- MRiRW, MR, pozostałe resorty

- ✓ wyznaczenie wspólnych celów/ strategii

Poziom administracji samorządowej

- Jednostki samorządu terytorialnego (samorząd województwa, powiatu i gminy)

- ✓ współpraca
- ✓ komunikacja
- ✓ partycypacja

Poziom lokalny

- Społeczeństwo, NGO, podmioty gospodarcze

- ✓ zaufanie,

POZIOM LOKALNY

→Włączenie w realizację PAKTU społeczności i organizacji lokalnych

Potrzeba aktywizacji i włączenia mieszkańców obszarów wiejskich w zarządzanie strategiczne rozwojem obszarów wiejskich

- **Potrzeba większego zaangażowania i uczestnictwa mieszkańców obszarów wiejskich w procesy rozwojowe na każdym poziomie.**

(Działania MRiRW m.in. w zakresie wdrażania podejścia LEADER;

udział w konsultacjach społecznych i tworzeniu dokumentów strategicznych)

- **Powstawanie inicjatyw lokalnych i wspólna realizacja projektów, w tym m.in. z wykorzystaniem funduszu sołectkiego i programów rewitalizacji.**
- **Budowa i podtrzymywanie więzi społecznych; identyfikowanie się z regionem (Małe ojczyzny).**
- **Budowanie pozytywnego wizerunku wsi i relacji z powiązаныmi funkcjonalnie obszarami miejskimi.**

Zasady tworzenia projektów Paktu (1)

Geneza projektów PAKTU - uzupełnienie projektów SOR poprzez dodanie nowych istotnych dla realizacji celów SOR, a zatem:

- Projekty strategiczne SOR w zakresie obszarów wiejskich i sektora rolno-żywnościowego
- Nowe projekty zaproponowane przez MRiRW jako rozwinięcie już realizowanych i nowych działań (priorytetów) MRiRW
- Projekty zaproponowane przez inne resorty w ramach prac Zespołu Międzyresortowego
- Projekty wynikające z prac Zespołów wojewódzkich oraz propozycje ekspertów
- Lepsze ukierunkowanie terytorialne (Zespoły wojewódzkie)**